

Πολιτικά ράκη και άλλα τινά

Λιουντμίλα Ραζουμόβσκαγια: *Αγαπητή Έλενα*, θέατρο «Επί Κολωνώ» 2001

Στο παρόβουνο της ιστορίας βλέπουμε μόνο τα εμφανή γεγονότα και όχι τις δυνάμεις που τα δημιουργούν και που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια. Η λεττονή Ραζουμόβσκαγια διερευνά με κριτικό μάτι αυτές τις δυνάμεις που οδήγησαν στην γκλάστνοστ. Χρησιμοποιεί γι' αυτό τέσσερις εφήβους με διαφορετικές οικογενειακές καταβολές και διαφορετικούς προσανατολισμούς στον κόσμο. Η Λιάλια ζει με μια καταπιεσμένη μητέρα, που δουλεύει συχνά διπλά μεροκάματα για να εξασφαλίσει τα καινούργια φορέματα της κόρης της. Ο Πάβελ έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του, αλλά νιώθει παραγκωνισμένος από τις διακρίσεις και τις αδικίες που βλέπει γύρω του. Μελετά τα ηθικά ζητήματα στον Ντοστογιέβσκι, όμως δεν έχει κανέναν ενδιασμό προκειμένου να παραμερίσει τα εμπόδια από τον δρόμο του. Ο Βίτια, ο πιο εξαρτημένος από την παρέα, ζει με τον μέθυσο πατέρα του, που μπαينوβγαίνει συχνά στις φυλακές και ο Βαλόντια, με βλέψεις για διπλωματική καριέρα, βλέπει τις ανθρώπινες σχέσεις ως ψυχολογικό παιχνίδι που μπορεί να κερδίσει κανείς μετερχόμενος όλα τα μέσα— ακόμα και το βιασμό μιας φίλης. Και οι τέσσερις επισιέπτονται την «παλαιών αρχών» καθηγήτριά τους Ελένα Σεργιέγιεβνα φέρνοντας κάποια δώρα για τα γενέθλιά τους, στην πραγματικότητα όμως θέλουν να της αποσπάσουν τη συναίνεσή της σε μία απάτη για να αλλάξουν τους βαθμούς τους. Φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντας.

Η Ραζουμόβσκαγια μένει σωστά στο κέντρο των δύο πλευρών· δεν παίρνει θέση ή, καλύτερα, κατανοεί και τις δύο απόψεις. Γνωρίζοντας ότι το δέντρο κρίνεται εκ του καρπού δεν μπορεί να κρίνει οριστικά για τίποτα. Η πολιορκούμενη καθηγήτρια πρεσβεύει την παλιά ηθική της τιμιότητας και της κοινωνικής ευθύνης, που δεν εμπόδιζε ωστόσο ορισμένους να καπηλευθούν το όλο σύστημα και να το ανατρέψουν ένδοθεν. Τα παιδιά, από την άλλη, φορείς αλλά και θύματα ενός κυνικού ρεαλισμού, υιοθετούν τον τυχοδιωκτισμό και την καιροσκοπία. Καθένας για τον εαυτό του και ο διάβολος για όλους. Η καθηγήτρια, παρηκμασμένος φορέας μιας καταρρέουσας εξουσίας, αποικιομάται με το γάλα της ηθικής στα χείλη· την τρώνε όμως τα φίδια. Τα παιδιά βυζαίνουν το μαύρο γάλα μιας βίαιης, ανεξέλεγκτης ελευθεροποίησης και αλληλοσπαράσσονται. Γιατί όταν δεν είσαι η λύση, τότε είσαι μέρος του προβλήματος.

Η Ελένη Σκότη με την καλή μετάφραση της Βικτώριας και Ειρήνης Χαραλαμπίδου και το λειτουργικό σκηνικό του Γιώργου Χατζηνικολάου έχτισε αντιστιχτικά τη σύγκρουση της παραδοσιακής δεοντολογίας με τον ανατρεπτικό α-πολιτικό μηδενισμό και προσέδωσε τους οικείους ρυθμούς στις επιμέρους αντιπαραθέσεις. Όλοι οι ηθοποιοί έπαιζαν με ευσυνειδησία. Η Αριέττα Μουτούση έδωσε με ακρίβεια τις νευρωτικές σιωπές και τα αμυντικά ξεσπάσματα της εγκλωβισμένης καθηγήτριας. Οι Γιάννης Δρίτσας και Αλέξανδρος Σταύρου στάθηκαν στο περίγραμμα των ρόλων τους με ημίμετρα και αμυχανίες. Πιο αληθινή και ζεστή ήταν η Βικτώρια Χαραλαμπίδου. Η ευχάριστη έκπληξη ήρθε από την εξαιρετική ερμηνεία του νεαρού Ζαχαρία Κεφαλογιάννη. Ο ηθοποιός αυτός έχει μια σεμνότητα που φαίνεται στη σκηνή και ένα πολύπλευρο ταλέντο, που δεν θα αργήσει να φανεί εάν του δοθούν οι κατάλληλες ευκαιρίες.